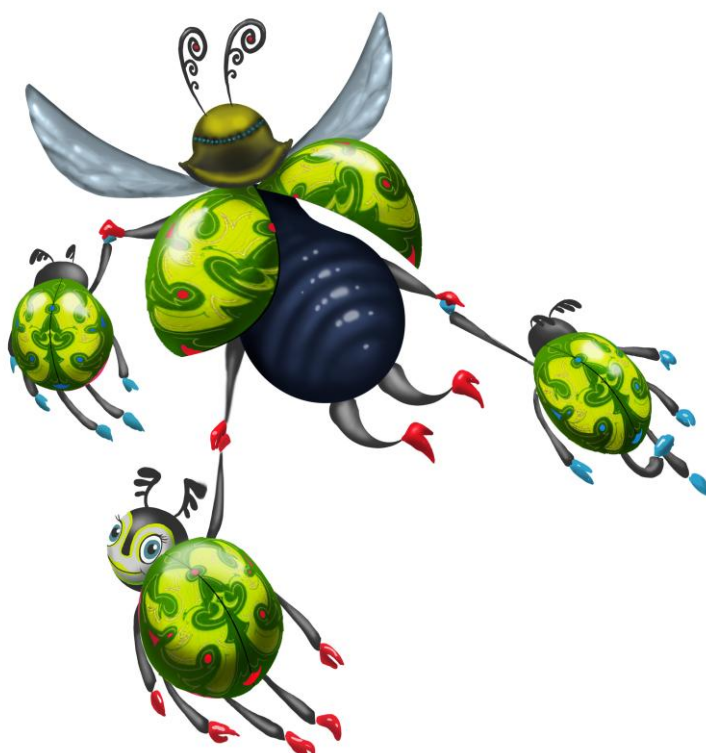

MATEŘSKÁ ŠKOLA BRNO, MĚŘIČKOVA 46, příspěvková organizace

Adaptační program

„Dítě si nemusí pamatovat, kde bylo, co zažilo a proč se smálo, ale vždy si bude pamatovat, jak se cítilo...“

Zpracovala ředitelka Mateřské školy Brno, Měříčkova 46 Mgr. Renata Ficová ve spolupráci s pedagogickým týmem školy.

Charakteristika adaptačního programu:

- Zásadní význam mateřské školy pro vývoj dítěte je v procesu socializace. Období předškolního věku je etapou, kdy má dítě potřebu osamostatňovat se od nejbližšího rodinného kruhu a navazovat vztahy s širším okolím. Vstup dítěte do mateřské školy patří k významným událostem v životě dítěte i celé rodiny.
- Postupná adaptace je jednou z podmínek naplňování cílů předškolního vzdělávání. Úspěšná adaptace potřebuje svůj čas, a ten je u každého dítěte jiný, proto je preferována postupná adaptace nově přijatých dětí na prostředí mateřské školy dle individuálních potřeb dětí i rodiny.
- Naším cílem je v co největší míře usnadnit dítěti i rodičům vstup do mateřské školy, pomoci odbourat rodičům jejich vlastní nejistoty ve výchově a nasměrovat je žádoucím směrem, umožnit rodičům, aby se podíleli na výchově i v rámci mateřské školy, vytvořit vhodné přístupy individuálně zaměřené na potřeby konkrétního dítěte nebo rodiny.

S čím se musí dítě vyrovnat při nástupu do mateřské školy?

- Odloučení od rodičů, zejména matky, kteří byli dosud pro dítě hlavní sociální oporou, kterou nyní na určitou v rámci dne ztrácí.
- Vytvoření nové vazby na jinou dospělou osobu – učitelku, která se ovšem věnuje i ostatním dětem.
- Přijetí učitelky jako nové autority, přijetí odlišného stylu vedení vzhledem k rodičům.
- Navazování vztahů s dalšími dětmi – s poměrně velkou vrstevnickou skupinou v rozmezí 3-6 let.
- Přijímání norem a hodnot vrstevnické skupiny, osvojování si role v dané skupině, zaujetí určité pozice, způsobu řešení konfliktů, způsobů spolupráce atd.
- Přijímání nových pravidel a omezení (obecně platí, že hranice v mateřské škole jsou užší než v rodinném prostředí).
- Přijetí faktu, že se většina činností provádí společně, jisté omezení soukromí, nutnost součinnosti, zvnitřnění pocitu sounáležitosti.
- Poznání nového prostředí - umístění hraček, materiálu, místa pro oblékání, mytí, stolování, spaní, atd.
- Přizpůsobení se novému režimu, dennímu rytmu (většinou bývá pravidelnější, než na jaký je dítě zvyklé z domova).
- Stravování – pravidelnost, společné stolování, nové druhy jídla atd.
- Požadavky na určitou míru samostatnosti v rámci sebeobsluhy, ale i schopnosti říct si o pomoc.
- Očekávání ze strany rodičů, učitelky, ostatních účastníků procesu.

S jakými maladaptivními projevy se můžeme setkat:

- pláče, když má opustit rodiče
- dítě nechce vstoupit do třídy
- pláče bezdůvodně během dne
- vzteká se, když má rodiče opustit

- drží se pevně rodiče, odmítá ho pustit
- opětovně se dotazuje na rodiče, ujišťuje se, že rodič přijde
- drží se stranou ostatních dětí
- vybere si místo, které nechce opustit
- odmítá kontakt s dětmi i dospělými (fyzický, verbální)
- vyhledává přítomnost „známého“ člověka (sourozence, kamaráda)
- vyhledává přítomnost učitelky (odmítá ji pustit)
- je agresivní vůči ostatním dětem (bije je, štípá, kouše)
- odmítá přijmout pravidla, uklízet hračky, přizpůsobit se režimu třídy
- hraje si samostatně, negativně reaguje na zásahy ostatních dětí
- při hře vyžaduje přítomnost učitelky
- nedokáže projevit své přání nebo potřebu
- odmítá jíst samostatně (nejí vůbec nebo se nechává krmit)
- často vynechává docházku
- somatické projevy – bolí ho břicho, hlava, je mu špatně, pokašlává
- projevuje se pod svou věkovou úroveň
- neurotické projevy

Jak může naše mateřská škola usnadnit nově příchozím dětem adaptační proces:

- všechny pracovnice MŠ (pedagogové i provozní personál) mají k dětem empatický, klidný a trpělivý přístup. K dětem přistupují s úctou důvěrou, snažíme se do dítěte vcítit.
- paní učitelky přihlíží vždy k individuálním potřebám každého dítěte, vcítují se do jeho potřeb,
- trpělivě pomáhají při činnostech, které dítě nezvládá,
- kladou přiměřené požadavky, nabízí věku přiměřené hračky a hry ,
- posilují pocit dítěte, že je v bezpečí,
- navazují kladný osobní kontakt, který by se měl prohlubovat,
- vítají a loučí se s každým dítětem i rodičem individuálně, navazují rozhovor s rodiči o tom, co je nového a co je potřebné,
- na krátkodobé přítomnosti rodičů ve třídě se individuálně domlouvají dle potřeb dítěte či rodiče a přijímají ji s ochotou a přátelsky, tak, aby nebyl narušen adaptační proces ostatních dětí,
- vymezují co největší časový prostor volné hry dětí,
- nenutí děti k účasti ve společně řízených činnostech a nenutí je vykonávat to, co by pravděpodobně nezvládly,
- postupně vyžadují dodržování dohodnutých pravidel soužití a denního režimu,
- po uplynutí dvou měsíců vyhodnocují proces adaptace a dle potřeby si stanovují ve spolupráci s rodinou další postupy,
- zapojí rodiče do společných aktivit.
- Den otevřených dveří v MŠ, individuální návštěvy po dohodě ve třídách před nástupem dítěte do MŠ.
- Obě učitelky na třídě již od ranních hodin v době nástupu nových dětí do třídy.

Jak mohou rodiče pomoci svému dítěti, aby jeho vstup do MŠ byl úspěšný a nenásilný:

- chodit s dítětem mezi děti, a to i tehdy má-li sourozence,
- nechávat dítě na určitou dobu v péči jiného známého člověka, chodit s ním do nových prostředí (např. mateřského centra),
- zaměřit se na dovednosti sebeobsluhy (při jídle, oblékání, na toaletě),
- rozvrhnout čas tak, aby na dítě nemuseli spěchat, má-li věci dělat samo,
- udělat si čas na každodenní společnou chvíli u hry,
- udělat si čas na čtenou pohádku,
- během dne využívat možnosti si s dítětem povídat,
- oceňovat, co se dítěti daří a jasně odmítnout nevhodné chování a vysvětlit proč,
- vyvarovat se výhrůžek typu „Počkej, až budeš ve školce...!“, dítě se pak bude obávat školky předem,
- opatrně zacházet i s vychvalováním školky, „jak tam bude všechno super!“. Je nutné se držet reality a mluvit o tom, co asi všechno tam bude dítě moci dělat. Vyhneme se tak vytvoření nereálných představ a následného zklamání,
- seznámit dítě s tím, kam jde a proč,
- učit děti respektovat běžné komunikační prostředky jako jsou, doporučení, výzva, rada, či přání druhého,
- plnit své sliby (když rodič řekne „po o“, tak musí přijít „po o“ apod.),
- rozvrhnout čas tak, aby dítě nebylo stresováno spěchem při příchodu nebo odchodu z MŠ,
- neprodlužovat ranní loučení a nevyvolávat v dítěti lítost nad vzájemným odloučením,
- dítě si do školky může přinést malou plyšovou hračku, která mu bude připomínat domácí prostředí,
- nastavit domácí pravidla + důsledně dbát na jejich dodržování (poradit se s učitelkami a sladit pravidla doma s pravidly ve školce – nejlepší přístup k úspěšnému a nenásilnému soužití doma i ve školce).

Jaké dovednosti by měli rodiče rozvíjet, aby dítěti usnadnili přechod z rodinného, domácího prostředí do MŠ:

- zvládat alespoň částečně sebeobsluhu při svlékání a oblékání, zouvání a obouvání (usnadnit dětem sebeobsluhu – nedávat těsné, malé, nevyhovující oblečení, tkaničky, knoflíky – pokud má dítě zatím problém se základní sebeobsluhou),
- sedět po dobu jídla u stolu, používat lžíci, pít z hrnečku,
- umývat si ruce a utírat se do ručníku,
- chodit po schodech s přidržováním se zábradlí,
- snažit se uklízet si po sobě hračky,
- reagovat na pokyny (např. počkat, sednout si, přijít...),
- používat toaletu z vlastní iniciativy – dítě s plenkami nelze přijmout do MŠ,
- budovat komunikaci s dospělými i dětmi.